

Neúnavný bádateľ vzťahov a súvislostí ľudského života

Bravó, Dušan Grečner!

ĽUBOMÍR PODUŠEL

Grafik a ilustrátor Dušan Grečner nikdy nepatril - podľa toho ako ho poznáme - k výtvarníkom, ktorí by sa dali kúpiť, takpovediac, za „lacný“ peniaz. Nikdy totiž neletel a nenaletel, aspoň si to myslím, na to, čo nazývame debilný démon Mamon (presne tak sa totiž volá jeden z jeho grafických listov vytvorených v medziobdobí rokov 1979-1981).

Zrejme preto nemal a ani nemá dôvod uvažovať vo svojej tvorbe prísne pragmaticky, teda v kategóriách finančnej logiky tak, ako sa to, žiaľ, dotýka niektorých jeho súputníkov (a nie je ich málo), dokonca i tých, s ktorými dral nohavice už v školských laviciach. Hoci to bolo už dávno. Avšak na druhej strane nie až tak dávno, aby si nepamätal vôňu skutočných chlapčenských snov, snov sviežich objaviteľov sveta a nových kontinentov ľudskej duše, neznámej ľudskej psyché... Vždy som mal pocit a potvrdilo sa to i teraz pred jeho obrazmi a obrázkami na výstave v bratislavskom Pálfyho paláci v Galérii mesta Bratislavy, že to, čo ho ako chlapca zaujalo, dokázalo pretrvať v ňom samom až do súčasnosti. A pretrvá to v ňom pravdepodobne naďalej, lebo je v tom zakorenená jeho vlastná túžba lietať s leonardovskými krídlami ponad oblaky a zároveň skladať zázračný svet zážitkov z tých najobyčajnejších, prostých a jednoduchých vecí života.

Básne v dielach ukryté

Azda aj preto pozostáva jedna časť jeho tvorby zo súboru objektov, ktoré by sa s pokojným svedomím kunsthistorika dali zaradiť do sféry tzv. umenia nájdeného. To znamená tam, kde nás predmet bežnej spotreby navádza k tomu, aby sa premenil s trochou fantázie na čarovný objekt rozjímania. V jeho podaní sa potom drevené podložky a zásuvky, staré fioky, kúsky obyčajných rámov, zvyšky dverí a okenných parapetov, špulky od nití, kefy a kefôčky, ulomené valašky, hoblíky, luskáče a všakovaké drevené klíny náhle menia na hlavy, totemy, modly, erotomanov, domáce oltáriky, pričom tomu všetkému kraluje objekt z huslí nenápadne pretvorený na Portrét Apollinairovej dcéry. Je v tom kus nevtieravej fantázie, tíško sa vkrádajúcej do nášho vedomia, ktorá pomaly a pošepky, inokedy zrazu a náhle vystiera svoje poetické ruky smerom k nám. Cítíme, vidíme a tí vnímavejší v nich aj „čítajú“ ukryté a v nich vložené básne. Sú to básne, ktoré Dušan Grečner systematicky po troche vkladá (podľa datovania vystavených diel ide najmä o kolekciu grafických prác pokrývajúcu rozpätie jeho tvorby od konca 60. rokov až po súčasnosť) do svojich leptov, kresieb či litografií, aby sa spolu s nimi a s nami preniesol do iného sveta. Trochu zádumčivého, nostalgického, ale o to viac jemného a citlivého. Sveta plného vlastnej - našej - imaginácie.

Pritom nezáleží na tom, ako by sa táto tvorba dala, alebo mohla stroho výtvarno-teoreticky a kriticky pomenovať. Či už máme na mysli východiská surrealizmu,

neoexpresionizmu, poetického realizmu a iných príkladov z dejín umenia. Napokon, Grečnerove miesto na scéne slovenského umenia je pomerne presne vymedzené.

Vlastný poetický racionalizmus

Ako žiak prof. Vincenta Hložníka na bratislavskej VŠMU (študoval v rokoch 1966-1972) vybočil postupne z hraníc daných jeho školením, ale neupadol ani do silnej a evidentnej sféry vplyvu Albína Brunovského a jeho školy. O to sympatickejšie bolo jeho vlastné permanentné hľadanie akéhosi poetického racionalizmu, hoci len v drobných dielkach akými sú ex librisy, P.F.-ky, spomienky In memoriam a rôzne iné grafické miniatúry. Väčšie lepty zahrnuté napr. do rozmerného cyklu Skúmanie, v ktorých sa naplno odráža jeho duch neúnavného bádateľa vzťahov a súvislostí ľudského života a sveta, ktoré tak trochu pripomínajú pozície renesančných majstrov, no svojou výpoveďou sú situované priamo do centra dnešného sveta. Toho sveta, ako ho poznáme, hoci u Grečnera je „posunutý trochu inde“. Jeho iracionalita nie je totožná s iracionalitou súčasnej reality. Práve to je na ňom príťažlivé. Preto je aj v tej dnešnej celospoločenskej mizérii pre nás vnímateľný. Dušan Grečner totiž odkrýva jeho „iný“ poeticko-introspektívny rozmer. Predovšetkým. A to je O.K. Tak teda bravó, Dušan Grečner!

(Autor je výtvarný kritik)